

Stanovisko MZe (SZPI a SVS) k přístupu označování místa původu potravin ke dni 1.1.2024

Na trhu s potravinami se vyskytují případy, kdy potravina informací na etiketě naznačuje původ výrobku z určitého místa, avšak ve skutečnosti byla potravina vyrobena na jiném místě, o kterém není spotřebitel informován.

Nařízení (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům (dále jen „Nařízení“) uvádí:

- bod 29 preambule:
„Země původu nebo místo provenience potraviny by se měla uvádět vždy, pokud by opomenutí této informace mohlo spotřebitele uvést v omyl, co se týče skutečné země původu nebo místa provenience daného výrobku. Ve všech případech by uvedení země původu nebo místa provenience mělo být provedeno tak, aby spotřebitele nemátlo, a na základě jasně stanovených kritérií, která zajišťují stejné podmínky pro zástupce výrobního odvětví a spotřebitelům poskytují srozumitelnější informace o zemi původu nebo místě provenience potraviny. Tato kritéria by se neměla vztahovat na uvedení jména nebo adresy provozovatele potravinářského podniku.“
- čl. 7 odst. 2
informace o potravině musí být přesné, jasné a spotřebitelům snadno srozumitelné.
- čl. 13 odst. 1
Od povinných informací nesmí být odváděna pozornost
- čl. 26 odst. 2 písm. a)
„Uvedení země původu nebo místa provenience je povinné, pokud by opomenutí tohoto údaje mohlo uvádět spotřebitele v omyl ohledně skutečné země původu nebo místa provenience potraviny, zejména pokud by informace připojená k potravině nebo etiketa jako celek jinak naznačovala, že potravina je z jiné země původu nebo místa provenience“.
- Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 15 A 149/2018 ze dne 30. 3. 2022 vyslovil následující závěr:
 - poskytování informací o původu nebo o místě výroby potraviny (nadto dobrovolné) rozhodně nemá směřovat k tomu, aby byl spotřebitel nucen podrobně analyzovat a konfrontovat informace na regálové etiketě s informacemi na obalu potravin, popř. být dokonce „na pozoru“ před obsahem regálových etiket,
 - a dále odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 9. 2014, č. j. 4 As 151/2014-32, který uvádí, že „je zcela důvodné předpokládat, že spotřebitel může při výběru zboží vycházet z jakékoliv informace, která označuje potravinu, její obal nebo místo vystavení. Uvedením chybné informace dochází ke klamání spotřebitele a snížení možnosti vybrat si zboží podle vlastní preference, ať už se týká jakéhokoliv druhu uvedených údajů. Tato skutečnost není předmětem dokazování, ale vyplývá přímo z chybného označení, které je v rozporu s právem. (...) Za hypotetický nelze označit ani závěr žalované, že spotřebitel považuje informace na cedulích, které označují zboží, za rozhodující. Ze spisového materiálu je zřejmé, že chybné informace byly uvedeny na cedulích, které byly

umístěny na dominantním, dobře viditelném místě provozovny společně s dalšími zvýrazňujícími prvky. Je zřejmé, že tyto cedule byly určeny k upoutání pozornosti spotřebitele, a lze tedy opět logicky předpokládat, že z nich spotřebitel získal první informaci o výrobku, aniž by měl povinnost či důvod tuto informaci později prověřovat.“

Závěr:

Nařízení stanoví, že spotřebitel nesmí být uváděn v omyl ohledně místa původu potravin.¹⁾ Pokud by spotřebitel mohl být určitou informací na potravině uveden v omyl ohledně místa původu, je uvedení skutečného místa původu na potravině povinné. Poskytnuté informace musí být **přesné, jasné, snadno srozumitelné a nesmí být od nich odváděna pozornost**.

Pokud jde o umístění povinné informace o místě původu potravin, lze na tento případ vztáhnout výše uvedené závěry rozsudků obou soudů. V případě tedy, kdy je *na přední straně obalu potravin/v hlavním zorném poli* naznačováno místo původu, ze kterého potravina nepochází a informace o skutečném místě původu je uvedena na zadní straně obalu/na jiné straně obalu, lze dospět k závěru že:

- naznačení místa původu, ze kterého potravina nepochází (dále jen „naznačení místa původu“) bylo umístěno na dominantním, dobře viditelném místě,
- naznačení místa původu je určeno k upoutání pozornosti spotřebitele, a lze logicky předpokládat, že z nich spotřebitel má získat první informaci o výrobku,
- spotřebitel nemá povinnost či důvod tuto naznačení místa původu později prověřovat, a nemá být nucen podrobně hledat, analyzovat a konfrontovat tuto informaci na přední straně etikety s dalšími informacemi uvedenými na jiných částech obalu potravin.

Na základě požadavků Nařízení a závěrů Krajského soudu v Ústí nad Labem a Nejvyššího správního soudu lze tedy dospět k následujícímu závěru.

V případě, kdy je na přední straně obalu potravin/v hlavním zorném poli uvedena informace, která může u průměrného spotřebitele vyvolat oprávněný dojem, že daná potravina pochází z určitého místa původu, ačkoliv tomu tak není, **musí být povinně doplněna informací o skutečném místě původu potravin, umístěnou ve stejném zorném poli, jinak se jedná o zavádějící informaci o zemi původu nebo místu provenience potravin**. Avšak ani uvedení skutečného místa původu potravin nezbavuje provozovatele potravinářského podniku povinnosti uvádět informace o potravině přesně, jasné a snadno srozumitelně (tento požadavek by i při splnění výše uvedeného mohl být porušen například uvedením dvou srovnatelně podaných informací odkazujících na jiné místo původu).

Poznámky pod čarou:

¹⁾ Názvy vžitě (generické) obsahující zeměpisná označení, jako např. anglická slanina, maďarský guláš, frankfurtské párky nejsou považovány za údaje o zemi původu nebo místu provenience potravin.